

Tiedonantoja

Varsinais-Suomen suolinnusto taantunut

Kim Kuntze

Suolinnuston yleisen ahdingon takia Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry (TLY) kartoitti alueen suolinnustoa vuosina 2014–2016 (Kuntze 2016). Yhdistyksen alueella toteutettiin 1970-luvun lopussa laajamittainen soiden linnuston kartoitus, jonka tulokset koottiin TLY:n suoarkistoon. Tämän jälkeisen suolinnustoa ei laskettu lähes neljään vuosikymmeneen, ja esimerkiksi Varsinais-Suomen linnut -kirjassa käytettiin vanhoja tietoja.

Lähes kaikki suot kartoitettiin

Projektin aikana kartoitettiin 77 kohdetta, joista 71 luokiteltiin varsinaisiksi avosoiksi. Kokonaan laskematta jäi vain kaksi keskikokoista suota (Mynämäen Rautsuo ja Pahnassuo), ja yhdestä suuresta suosta (Laitilan Iso-Hölö) kartoitettiin puolet. Iso-Hölostä oli olemassa kattava kartoitus vuodelta 2009, joten kaikista merkittävistä soista saatiin tuore aineisto. Kartoitetuista soista 39 oli laskettu vertailukelpoisesti myös 1970-luvun loppupuolella, ja näiden soiden yhteenlaskettua parimäärää verrattiin lajeittain kannanmuutosten selvittämiseksi.

Kartoituksista vastasi 37 vapaaehtoista. Laskijoita ohjeistettiin tekemään suolle (1–)2–4 käyntiä tasaisesti toukokuun alun ja heinäkuun alun välillä. Laskennat to-

teutettiin kartoituslaskentoina. Kaikki avosuolla havaitut linnut tulkittiin pareiksi linnustonseurannan vakiintuneiden tulkintakäytäntöjen mukaisesti. Myös rämeiden ja reunametsien havaintoja sai ilmoittaa. Kurjenrahkan kansallispuiston ja Vaskijärven luonnonpuiston alueilla liikkumista varten laskijoille haettiin tutkimus- ja liikkumislupa Metsähallitukselta.

Suolinnusto ahdingossa

Tulokset vahvistivat valtakunnallisten kannanmuutostrendien pätevän myös Varsinais-Suomessa. Monet suoympäristöihin erikoistuneet lajit taantuivat 1970-luvun laskentoihin verrattuna. Kapustarinta, liro, punajalkaviklo ja töyhtöhyppä taantuivat vajaan neljänkymmenen vuoden aikana reilun kolmanneksen, kuovi neljänneksen ja taivaanvuohi peräti 70 %. Varpuslinnuilla menee yhtä huonosti: kiuru ja niittykirvinen taantuivat puoleen ja keltävästäräkki käytännössä katosi. Vielä 1970-luvulla keltävästäräkki oli TLY:n alueen soiden yleisimpiä lintuja, mutta nyt ei todettu yhtään todennäköistä pesintää ja mahdollinen reiviirikin vain neljällä suolla.

Lähes täysin hävinneitä ovat keltävästäräkin lisäksi riekko ja pohjansirkku. Edellisestä riekkohavainnosta on aikaa kahdek-

san vuotta, ja pohjansirkkureviirejä on ilmoitettu noin kerran viidessä vuodessa. Kumpikin laji pesii rämeellä, eikä kaikkia mahdollisia pesimärämeitä kartoitettu, joten kyseiset lajit saattavat edelleen sinitellä Varsinais-Suomessa.

Muutamalla lajilla menee kuitenkin hyvin. Laulujoutsen on palannut soidemme pesimälajistoon ja kurki runsastunut, joskin kurkikanta on TLY:n alueella kasvanut lähinnä pelto- ja kosteikkoympäristöissä. Kalalokin suokanta moninkertaistui, ja laji syrjäytti selvästi harmaalokin, joka pesii enää parilla suolla.

Lajitietojen keräämisen lisäksi hankkeen tarkoitus oli paikantaa Varsinais-Suomen linnustollisesti arvokkaimmat avosuot. Suot pisteytettiin niillä pesivien kriteerilajien mukaan. Harvalukuiset lajit ja suospesialistit saivat pisteytyksessä suurimman painoarvon, ja lajin sisällä parimäärä nosti pisteiden määrää. Tuloksia hyödynnetään TLY:n maakunnallisesti tärkeitä lintualueita (MAALI) valittaessa. Parhaiden lintusoiden linnustoa seurataan jatkossa kymmenen vuoden välein.

Kirjallisuus

Kuntze, K. 2016: Varsinais-Suomen avosoiden pesimälinnusto ja siinä tapahtuneet muutokset. – Ukuli 47(3): 4–17.



Varsinais-Suomen suot ovat menettäneet viime neljänkymmenen vuoden aikana noin kolmanneksen lirokannastaan. The population of the Wood Sandpiper Tringa glareola breeding in the bogs of Varsinais-Suomi has decreased by a third during the past 40 years. ARI SEPPÄ